Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Grupul de Lucru Pentru Protecție (GLP)
Observații privind punerea în aplicare a
Protecției Temporare (7 iulie 2023)

I. Introducere

La 1 martie 2023, statutul juridic de protecție temporară (TP) a devenit disponibil pentru cei 103 200 de cetățeni ucraineni care au fugit de conflictul armat din Ucraina și aveau reședința în Republica Moldova, precum și pentru anumiți resortisanți ai unor țări terțe, în special pentru cei care beneficiau de protecție internațională în calitate de refugiați sau apatrizi în Ucraina. Regimul juridic al PT a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 21/2023, emisă la 18 ianuarie 2023. Deși PT a existat de mult timp ca statut juridic posibil în temeiul Legii privind azilul în Moldova (Legea nr. 270/2008), aceasta a fost prima dată când regimul PT a fost activat și pus în aplicare în practică. De fapt, deși era previzibil, punerea în aplicare a fost un "proces de învățare" pentru toți, deoarece oficialii guvernamentali,
furnizorii de servicii, partenerii umanitari, refugiații și membrii comunității gazdă s-au adaptat la problemele care au apărut.

Grupul de Lucru Pentru Protecție (GLP) al Forumului de Coordonare a Refugiaților (FCR) din Republica Moldova este principalul forum inter-instituțional pentru discutarea problemelor de protecție în cadrul răspunsului umanitar la criza din Ucraina.[1] Printre membrii GLP se numără furnizorii de servicii juridice, organizații leader în răspunsul refugiaților, agenții ONU și organizații dedicate unor probleme de protecție precum protecția copiilor; prevenirea, reducerea riscurilor și răspunsul la violența bazată pe gen; combaterea traficului de persoane; sprijin pentru persoanele cu nevoi specifice și grupurile marginalizate (refugiați în vârstă, refugiați cu dizabilități, persoane de etnie romă, persoane cu diverse orientări sexuale, identitate de gen, exprimarea de gen și caracteristici sexuale (SOGIESC)); precum și sensibilizarea și sprijinul comunității. Membrii GLP sunt implicați în activități pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană.

În coordonare cu partenerii din alte sectoare relevante ale FCR,[2] , GLP oferă comentariile și recomandările de mai jos, cu scopul de a împărtăși lecțiile învățate până în prezent și de a sprijini Guvernul Moldovei în asigurarea faptului că PT rămâne accesibilă tuturor celor care sunt eligibili și încearcă să beneficieze de ea. De la aprobarea Hotărârii de Guvern privind acordarea Protecției Temporare, membrii GLP au ascultat, au discutat și au sprijinit, în măsura posibilităților, refugiații care au întrebări și preocupări cu privire la ceea ce înseamnă PT pentru ei și la modul de aplicare. Aceste discuții cu refugiații sunt cele care stau la baza comentariilor furnizate aici.

În noiembrie 2022, GLP a transmis observații la Proiectul Hotărîrii Guvernului privind acordarea PT. GLP recunoaște că Hotărârea de Guvern privind PT, împreună cu Legea privind azilul, reprezintă cadrul juridic de control din țară pentru PT, în absența oricăror modificări din partea Organismelor Guvernamentale competente. Comentariile de mai jos se concentrează în principal pe punerea în aplicare a regimului juridic al PT, astfel cum a fost adoptat.

[1] Grupul de lucru pentru Protecția Copilului și Grupul de Lucru Pentru Violența Bazată pe Gen, precum și grupul operativ pentru romi, grupul operativ pentru persoanele cu handicap și în vârstă și Grupul Operativ pentru Combaterea Traficului de Persoane.

[2] Alte sectoare relevante ale FCR includ educația, sănătatea, cazarea și mijloacele de trai

II. Context juridic

Până de curând, șederea legală și drepturile refugiaților ucraineni și ale multor resortisanți ai țărilor terțe erau reglementate de Legea privind regimul stării de urgență din Republica Moldova și de Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale (CES). Deciziile CES au permis derogări de la legislația existentă pentru a răspunde provocărilor specifice ale afluxului de refugiați din Ucraina, provocări care nu au fost neapărat anticipate atunci când legile existente au fost adoptate inițial.

Printre Dispozițiile speciale ale CES de remarcat sunt:

- **Dispoziția CES nr. 1 (februarie 2022)**: permite străinilor care vin direct din Ucraina să treacă frontiera de Stat pe baza unei liste extinse de documente de identitate, inclusiv a celor cu termen de valabilitate expirat.
- **Dispoziția CES nr. 2 (februarie 2022), 9 (martie 2022)**: permiterea accesului la asistență medicală în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de sănătate (AOAM) pentru cetățenii străini refugiați din Ucraina în cazurile de COVID-19 sau în cazuri de urgență medicală sau chirurgicală.
- **Dispoziția nr. 4 a CES (martie 2022)**: acordarea dreptului de a lucra în Republica Moldova pe durata stării de urgență fără a obține un permis de ședere temporară în scop de muncă pentru cetățenii ucraineni.
- **Dispoziția CES nr. 10 (martie 2022)**: acordarea accesului copiilor refugiați la instituțiile de învățământ din Moldova în calitate de audienți.
- **Dispoziția CES nr. 14 (aprilie 2022), nr. 23 (mai 2022),nr. 32 (august 2022), nr. 45 (august 2022)**: acordarea accesului refugiaților ucraineni la serviciile medicale incluse în AOAM în funcție de profilul refugiatului (de exemplu, copii, femei cu vârste cuprinse între 18 și 55 de ani) sau de tipul de serviciu furnizat (de exemplu, servicii de sănătate reproductivă, dializă), cu rambursarea costurilor suportate de către Compania Națională de Asigurări de Sănătate (CNAM) acoperite de anumite agenții ONU (UNICEF, UNFPA, OIM).
- **Dispoziția CES nr. 14 (aprilie 2022)**: stabilirea unui mecanism de cooperare intersectorială pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc care provin de pe teritoriul Ucrainei.
- **Dispoziția nr. 21 a CES (mai 2022)**: permite cetățenilor ucraineni și membrilor familiilor acestora care au intrat în Republica Moldova în timpul stării de urgență, precum și celor care se aflau legal peteritoriul Republicii Moldova la momentul declarării stării de urgență, să rămână în Republica Moldova mai mult de 90 de zile calendaristice în orice perioadă de 180 de zile calendaristice.

La 18 ianuarie 2023, Guvernul a emis **Hotărârea de Guvern (HG) 21/2023**, prin care a aprobat acordarea de Protecție Temporară resortisanților ucraineni și anumitor resortisanți din țărilor terțe în Republica Moldova, începând cu 1 martie 2023. Începând cu 1 martie 2023, ucrainenii și resortisanții țărilor terțe eligibili, se puteau preînscrie pentru PT, interviurile în persoană urmând să aibă loc nu mai devreme de 10 zile lucrătoare, moment în care puteau primi actele de protecție temporară.

Începând cu 1 martie 2023, erau în vigoare două regimuri juridice pentru cei care au fugit din Ucraina: (1) legea privind regimul stării de urgență, de asediu și război și Dispozițiile CES emise în temeiul acesteia și (2) regimul de protecție temporară. Singura excepție era în ceea ce privește asistența medicală. La 1 martie 2023, CES a emis Dispoziția nr. 61 de anulare sau de modificare cu efect imediat a Dispoziției nr. 2 a CES din 25 februarie 2022 (punctul 20), a Dispoziției nr. 14 a CES din 14 aprilie 2022 (punctul 13), a

Dispoziției nr. 23 a CES din 30 mai 2022 (punctul 2) și a Dispoziției nr. 32 a CES din 8 august 2022 (punctul 2), astfel încât refugiații ucraineni puteau avea acces la asistență medicală primară doar dacă aveau statut de protecție temporară și erau înregistrați la un medic de familie. Având în vedere că documentația în persoană pentru PT nu a avut loc până la 15 martie, acest lucru a însemnat că, timp de cel puțin două săptămâni, niciun refugiat ucrainean nu a avut acces la servicii de asistență medicală non-urgentă în Moldova. Ratele scăzute de înscriere pentru PT, care continuă a fi scăzute, înseamnă că puțini refugiați ucraineni au avut acces la aceste servicii de asistență medicală în acea perioadă.La 10 mai 2023, CES a emis Dispoziția nr. 68, anulând o serie de Dispoziții anterioare ale CES privind șederea refugiaților ucraineni în Moldova, inclusiv, în special, Dispoziția nr. 21 a CES, care a permis ucrainenilor să rămână în Moldova în mod legal pe toată perioada stării de urgență. Prin urmare, începând cu 15 mai,cetățenilor ucraineni care au locuit anterior în Moldova în temeiul prevederilor Dispozițiilor CES și stării de urgență, li s-au acordat 90 de zile pentru a-și regulariza șederea în Moldova, adică până la 13 august 2023. Dispoziția nr. 4 a CES, care acorda ucrainenilor dreptul de a lucra fără un permis de ședere temporară, a fost, de asemenea, abrogată,începând cu 15 mai, la fel ca și alte Dispoziții ale CES legate de angajarea și șederea ucrainenilor și a membrilor de familie ai acestora.

Nu este surprinzător faptul că Dispoziția nr. 68 a CES, deși era previzibilă pentru mulți, a creat o anxietate semnificativă în rândul comunității de refugiați ucraineni, deoarece le cere să își regularizeze statutul juridic în Moldova într-un anumit mod (de exemplu, PT, cerere de azil, solicitarea statutului de apatrid, permis de ședere) până la 13 august 2023 sau riscă să devină nedocumentați în țară. În cazul în care ar fi înafara regimului de ședere legală în țară, aceștia ar pierde accesul la o serie de servicii guvernamentale, precum și ar deveni mai vulnerabili la riscurile de protecție și la încălcări ale drepturilor omului. De asemenea, ar putea face obiectul deportării în Ucraina, deși oficialii Ministerului Afacerilor Interne și ai Inspectoratului General pentru Migrație au declarat public cu diverse ocazii că, Guvernul nu va returna cu forța refugiații în Ucraina, având în vedere obligațiile internaționale legate de *nereturnare.*

III. Înregistrarea pentru Protecție Temporară

Până la data de 3 iulie 2023, la patru (4) luni de la intrarea în vigoare a Protecției Temporare, 10, 368 de persoane s-au preînregistrat pentru PT, dintre care 6,026 au primit documente de PT. Deși aceste cifre au crescut mai semnificativ în ultimele săptămâni, ele rămân relativ scăzute în general, ceea ce ridică întrebarea ce se poate face mai mult pentru crește numărul înregistrărilor. Toată lumea este de acord că PT ar trebui să fiecât mai accesibilă celor care sunt eligibili pentru aceasta, atât pentru a asigura accesul la protecție și servicii, cât și pentru a evita ca mii de ucraineni să solicite azil pentru a-și legaliza șederea, ceea ce ar pune și mai multă presiune asupra unui sistem de azil deja supraîncărcat.

A. Intențiile și experiențele refugiaților care solicită PT

De la intrarea în vigoare a PT, partenerii GLP au monitorizat experiențele refugiaților în ceea ce privește solicitarea acesteia. În perioada 14 - 20 martie 2023, Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova (CNUM) a efectuat un sondaj rapid în rândul refugiaților ucraineni cu privire la intențiile acestora de solicita PT și la experiențele lor în acest sens.[3] Alți parteneri ai GLP au cules, de asemenea,experiențele refugiaților cu PT, deși într-o formă mai calitativă.

Partenerii GLP au extins instrumentul de sondaj NCUM pentru a capta informații suplimentare și l-au implementat la sfârșitul lunii aprilie 2023. Rezultatele sondajului GLP sunt atașate în anexa 1. Un tablou de bord interactiv al rezultatelor sondajului PT, care permite dezagregarea în funcție de diferite criterii, poate fi găsit aici: tabloul de bord.

Pe baza acestui sondaj, la 30 iunie, 661 de persoane adulte au fost intervievate, ceea ce reprezintă un număr semnificativ de respondenți din punct de vedere statistic. Respondenții locuiesc pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, și locuiesc într-o varietate de aranjamente de locuințe (34,6% în RAC-uri (adică în centre de cazare a refugiaților); 25,7% închiriază apartamente; 19,7% sunt găzduiți de membri ai familiei; și 13,3% sunt găzduiți de persoane care nu fac parte din familie). La fel ca și populația de refugiați în general, majoritatea respondenților adulți au fost de sex feminin.

Întrebați dacă au depus cereri de PT, respondenții au fost împărțiți aproape egal între cei care au depus cereri (47,8%) și cei care nu au depus cereri (52,2%). În cazul celor care nu au solicitat PT, atunci când au fost întrebați de ce nu au făcut acest lucru, 60,7 % au declarat că din cauză că nu intenționau să rămână în Moldova. 10,8% au invocat "niciun motiv anume". Cu toate acestea, atunci când au fost întrebați dacă intenționau să depună o cerere, 69,3 % dintre cei care nu au depus încă o cerere au declarat că intenționau să facă acest lucru. Acest lucru **înseamnă că 84% dintre cei chestionați au aplicat sau intenționau să aplice pentru PT.** Procentul celor care nu au depus încă o cerere, dar intenționau să facă acest lucru, a crescut de la 57 % la 75,6 % între cei chestionați înainte și după 15 mai 2023, când a început să curgă termenul de 90 de zile pentru a depune o cerere de PT. Aceste statistici arată un interes sporit de a solicita și de a primi PT în Moldova.

Cu toate acestea, sunt îngrijorătoare răspunsurile celor care intenționau să aplice pentru PT, dar nu au făcut-o încă. Treizeci la sută (32%) din acest grup au declarat că nu au depus încă o cerere deoarece nu aveau dovada de reședință. Dintre cei chestionați după 15 mai, această cifră a crescut la 36,3%.

Alte rezultate pozitive se referă la experiențele celor 47,8% dintre respondenți care au depus cereri de PT. Dintre aceștia, 79,6% au declarat că nu s-au confruntat cu dificultăți majore în ceea ce privește procesul de solicitare a PT și de interviu în ansamblu. Cu toate acestea, atunci când au fost întrebați în mod special despre experiența lor cu formularul de preînscriere online, aproximativ 63% au declarat că au avut nevoie de ajutorul cuiva sau au avut probleme specifice cu anumite părți ale acestuia.

Rezultatele sondajului GLP se aliniază în mare măsură cu cele ale urmăririi zvonurilor efectuate în mod regulat de către Unitatea de informare a ONG-ului Laolalta, membru al Grupului de lucru AAP al FCR. Laolalta monitorizează în mod regulat unul dintre cele mai mari grupuri de ajutorare a refugiaților din Moldova *Ajutor UA* din Moldova, care are aproape 100.000 de membri. Începând cu Martie 2023, urmărirea zvonurilor a arătat un mare interes pentru PT, dar și îngrijorări semnificative, în special legate de dovada de reședință. Alte preocupări care au fost evidențiate au inclus accesul la echipele mobile, temerile legate de ceea ce s-ar întâmpla dacă ei (refugiații) nu s-ar înregistra pentru PT și problemele tehnice în procesul de înregistrare pentru TP (capturarea amprentelor digitale, probleme cu sistemul de preînscriere online).

[3] Rezultatele acestui sondaj pot fi consultate la adresa: https://data.unhcr.org/en/documents/details/99722.

B. Campania de informare

GLP este conștient și apreciază campania de informare pe care IGM a lansat-o în jurul PT, cu sprijinul UNHCR, precum și sesiunile de informare pe care personalul IGM le-a oferit autorităților locale și furnizorilor de servicii din întreaga țară. Materialele elaborate de IGM oferă informații refugiaților ucraineni cu privire la beneficiile PT și la modul în care se poate solicita aceasta. GLP înțelege că materialele sunt în curs de adaptare pentru a răspunde nevoilor de informare ale refugiaților romi și ale persoanelor cu dizabilități. Sunt în curs de elaborare materiale suplimentare privind aspecte specifice, cum ar fi situația copiilor neînsoțiți și separați și privind drepturile specifice în cadrul PT (sănătate, ocuparea forței de muncă, educație etc.). GLP apreciază, de asemenea, crearea unui document de "Întrebări frecvente" (FAQ) pentru refugiații ucraineni și furnizorii de servicii, care abordează probleme specifice în legătură cu PT, pe măsură ce acestea apar.

Este important ca aceste eforturi de informare să continue și să fie consolidate. Sondajul GLP privind PT a constatat că, dintre refugiații care intenționau să depună o cerere, dar nu au făcut-o încă, 25 % au declarat fie că nu știau cum să depună o cerere de PT, fie că nu aveau suficiente informații despre aceasta. Pe baza discuțiilor cu organizațiile societății civile din regiunea transnistreană, GLP este conștient de faptul că lipsa de informații reprezintă o dificultate deosebită pentru refugiații care locuiescîn această regiune, în parte din cauza absenței unei campanii guvernamentale organizate de informare în această regiune.

Membrii GLP oferă informații refugiaților în măsura posibilităților, inclusiv prin sesiuni de informare și consiliere individuală.

În vederea consolidării eforturilor de infomare și de sensibilizare, Grupul de lucru recomandă următoarele:

- În absența unei campanii de informare guvernamentală, oferiți îndrumări furnizorilor de servicii/operatorilor ONG-urilor cu privire la modul în care aceștia pot distribui informații refugiaților și CSO-urilor din regiunea transnistreană;
- Elaborarea și distribuirea de materiale de informare care vizează proprietarii de terenuri și de proprietăți din Moldova, precum și managerii centrelor de cazare a refugiaților, cu privire la necesitatea de a facilita eliberarea dovezilor de reședință pentru refugiații ucraineni (a se vedea secțiunea F, Probleme de documentare, de mai jos). În plus, este necesar să se informeze în general cetățenii moldoveni cu privire la ceea ce înseamnă protecția temporară;
- Să se asigure că personalul guvernamental din diferite ministere este pe deplin conștient de regimul juridic al protecției temporare și de rolul ministerelor din care fac parte în ceea ce privește condițiile de punere în aplicare a PT, precum și de procedurile instituite pentru a asigura accesul beneficiarilor de PT la drepturi și servicii care sunt legate de activitatea ministerului;
- Să intensifice acțiunile de sensibilizare și să dezvolte informații privind PT pentru autoritățile publice locale, având în vedere rolul posibil al acestora în procesul de înregistrare (de exemplu, dovada de reședință), precum și furnizarea de servicii pentru beneficiarii PT;
- Simplificați limbajul întrebărilor frecvente ori de câte ori este posibil, pentru a asigura înțelegerea corectă a ceea ce se solicită.
- să completeze cu promptitudine întrebările frecvente pentru a aborda problemele pe măsură ce acestea apar și să le pună la dispoziția umanitarilor și a funcționarilor publici. Clarificați în FAQ

eligibilitatea PT pentru anumite grupuri, în special pentru cei cu dublă cetățenie, deoarece există multe întrebări cu privire la acest aspect (a se vedea secțiunea D de mai jos, Criterii de eligibilitate).

- Publicarea de informații pe site-urile guvernamentale în limba ucraineană, deoarece acestea reprezintă sursa oficială de informare.
- Asigurați-vă că materialele de informare sunt adaptate la nevoile grupurilor vulnerabile (a se vedea secțiunea H de mai jos. Refugiați în vârstă și persoane cu handicap).

C. Statisticile Protecției Temporare

În prezent, IGM transmite săptămânal statistici privind preînregistrarea pentru PT și eliberarea documentelor. Pentru documentele de PT eliberate, se furnizează, de asemenea, numărul de beneficiari adulți și copii.[4] Pentru a asigura o înțelegere completă și comună a înregistrării PT până în prezent, ***GLP recomandă ca*** următoarele statistici să fie, de asemenea, partajate săptămânal:

- Numărul de solicitanți de PT ale căror cereri au fost respinse din cauza lipsei de documente corespunzătoare sau a neîndeplinirii cerințelor de eligibilitate;
- Sexul și vârsta (adult/copil) persoanelor care s-au preînregistrat pentru PT și cărora li s-a eliberat acte de PT;
- Repartizarea preînregistrărilor și emiterea documentației de către biroul IGM;
- Numărul de persoane care au solicitat echipe mobile și numărul de persoane cărora li s-au eliberat documente prin intermediul echipelor mobile;
- Raionul de reședință în Moldova al solicitanților PT și statutul cererilor acestora.

D. Criterii de eligibilitate

Hotărârea Guvernului privind acordarea PT stabilește criteriile de eligibilitate pentru persoanele care pot beneficia de PT. Printre persoanele eligibile se numără cetățenii ucraineni care aveau reședința în Ucraina înainte de24 februarie 2022; cetățenii ucraineni aflați pe teritoriul Republicii Moldova înainte de 24 februarie 2022; apatrizii și resortisanții țărilor terțe care au beneficiat de protecție internațională sau de o formă de protecție națională echivalentă în Ucraina înainte de 24 februarie 2022 și care nu se pot întoarce în siguranță în țara sau regiunea lor de origine; și membrii de familie ai persoanelor menționate mai sus. HG 21/2023, art. 1.

Cu toate acestea, GLP are cunoștință de anumite cazuri au fost ridicate întrebări cuprivire la eligibilitatea pentru PT. Acestea includ:

- **Non-Ucraineni cu copii care sunt cetățeni ucraineni (de exemplu, născuți în Ucraina).**

  În principiu, conform HG, dacă un copil este ucrainean, părinții săi care nu sunt ucraineni ar trebui să fie eligibili pentru TP în calitate de membri ai familiei. Acest lucru evită separarea familiei și este în interesul superior al copilului.

  Partenerii GLP sunt la curent cu faptul că oficialii IGM nu permit copiilor cu cetățenie ucraineană să solicite PT dacă sunt eligibili pentru a solicita cetățenia moldovenească.

---

[4] *A se vedea* contul de Facebook al IGM, la https://www.facebook.com/migratieMDA.

În timp ce Legea moldovenească permite dubla cetățenie, Legea ucraineană nu permite acest lucru. Ca atare, prin faptul că le cere copiilor ucraineni să solicite cetățenia moldovenească pentru a obține un statut juridic sigur, Guvernul îi expune pe acești copii riscului de a-și pierde cetățenia ucraineană. GLP încurajează IGM să își reconsidere poziția cu privire la aceste cazuri.

- **Membrii de familie non-cetățeni ucraineni care locuiesc în Moldova, dar au un membrul de familie cetățean ucrainean (de exemplu, soțul/soția, tatăl) care se află în Ucraina sau în altă țară.**

  GLP ar încuraja MAI să interpreteze sau să modifice criteriile de eligibilitate pentru PT în conformitate cu prevederile HG 21/2023 pentru a permite membrilor de familie non-ucraineni ai cetățenilor ucraineni care locuiesc încă în Ucraina să aibă acces la PT în Moldova. Acest lucru ar permite membrilor de familie să rămână în contact strâns unul cu celălalt, în special dacă membrul de familie ucrainean nu poate părăsi Ucraina, de exemplu, din cauza cerințelor de recrutare.

- **Sosirea în Moldova înainte de 24 februarie 2022**

  HG 21/2023 prevede că ucrainenii care se aflau pe teritoriul Republicii Moldova înainte de 24 februarie 2022 sunt eligibili pentru PT. Art. 1(b). Cu toate acestea, nu este clar cât de mult înainte de 24 februarie 2022 este permis. Nota informativă la HG 21/2023 prevede că "*protecția temporară se acordă cetățenilor ucraineni care au fugit din Ucraina cu puțin timp înainte de 24 februarie 2022, când tensiunile s-au intensificat, sau care se aflau pe teritoriul Republicii Moldova la acea dată (de exemplu, în vacanță sau din motive profesionale) înainte de această dată și care, ca urmare a conflictului armat, nu se pot întoarce în Ucraina.*" Ar fi util să se ofere mai multă claritate cu privire la perioada de timp avută în vedere de această dispoziție.

GLP recomandă ca IGM să clarifice eligibilitatea membrilor de familie de mai sus pentru PT și să se asigure că toți ofițerii de înregistrare ai IGM sunt informați în acest sens. În cazul în care IGM consideră că persoanele de mai sus nu sunt eligibile pentru PT în conformitate cu prevederile HG 21/2023, GLP recomandă ca HG 21/2023 să fie modificată pentru a le include.

E. Călătoriile spre și dinspre Ucraina

Este bine cunoscut faptul că mulți refugiați ucraineni care locuiesc în Moldova fac scurte călătorii în Ucraina din diverse motive, inclusiv pentru a-și vizita familia, pentru a verifica proprietatea și pentru a gestiona chestiuni administrative și/sau juridice. Mulți refugiați trebuie să călătorească în Ucraina pentru a obține documente de identitate ucrainene sau alte documente civile, fie din cauza întârzierilor în obținerea acestora prin intermediul oficiilor consulare ale Ucrainei în Moldova, care sunt supra-solicitate, fie din cauza imposibilității de a obține anumite documente în străinătate. Vizitele familiei au fost deosebit de importante pentru criza refugiaților din Ucraina, deoarece majoritatea bărbaților adulți ucraineni trebuie să rămână în țară din cauza cerințelor de recrutare, iar mulți membri mai în vârstă ai familiei au ales să rămână în țară în ciuda pericolelor pe care le implică acest lucru. Mulți refugiați au ales să locuiască în Moldova datorită proximității acesteia față de Ucraina. Vizitele în Ucraina sunt întotdeauna însoțite de un anumit grad de risc de moarte sau de vătămare gravă din cauza bombardamentelor rusești sau a luptelor dintre părțile implicate în conflict.

În conformitate cu HG 21/2023, beneficiarii de PT care se află în afara Republicii Moldova pentru mai mult de 45 de zile cumulativ, înainte de 1 martie 2024 își vor pierde statutul de TP.[5] Art. 29(c). IGM a precizat ulterior că cei care își pierd statutul de PT ca urmare a depășirii limitei de absență de 45 de zile, pot depune din nou o cerere și că cererea reînnoită va fi examinată de la caz la caz.[6]

Refugiații au comunicat membrilor GLP că un motiv important de reticență în ceea ce privește înregistrarea pentru PT este limita de 45 de zile de absență din țară. Mulți dintre ei nu știu că pot depune o nouă cerere de TP în cazul în care își pierd statutul sau, în cazul în care sunt conștienți, sunt încă îngrijorați de faptul că statutul ar putea să nu le fie acordat din nou dacă trebuie să depună o nouă cerere. Cel puțin, acest lucru îi determină pe mulți ucraineni să își amâne cât mai mult posibil înregistrarea pentru PT, pentru a scurta perioada în care au statutul de PT și în care se aplică perioada de absență de 45 de zile cumulativ.

De asemenea, se înțelege că unii ucraineni sunt reticenți în a solicita azil, în cazul în care nu pot solicita PT, deoarece ar trebui să își predea pașaportul la IGM și, în principiu, nu li s-ar permite să părăsească Moldova. A se vedea, art. 59(2)(a), Legea privind azilul, Legea nr. 208/2018 (renunțarea implicită la cererea de azil în cazul în care solicitantul părăsește teritoriul Republicii Moldova).

Pentru a se asigura că prevederea de 45 de zile din Hotărârea Guvernului privind acordarea PT sau restricțiile de călătorie pentru solicitanții de azil nu devin obstacole inutile în calea înregistrării pentru PT sau azil de către ucrainenii strămutați din Ucraina, ***GLP recomandă*** ca IGM:

- să precizeze în informațiile sale că persoanele care depășesc limita de 45 de zile cumulativ de absență din țară, pot depune o nouă cerere pentru PT;
- Oferiți asigurări că scurtele absențe din Moldova pentru a-și vizita familia, proprietățile etc. nu le vor afecta eligibilitatea pentru PT în cazul în care trebuie să depună o nouă cerere;
- Clarificarea situațiilor în care o absență mai mare de 45 de zile ar fi, de asemenea, permisă (de exemplu, în cazul marinarilor).

F. Aspecte legate de documentație

Pentru a se înregistra pentru PT, solicitanții eligibili trebuie să prezinte documente care să ateste cetățenia lor, statutul juridic în Ucraina (dacă au avut statutul de refugiat sau de apatrid în Ucraina), relația de rudenie și dovada de reședință în Republica Moldova.

<u>Dovada cetățeniei</u>

HG 21/2023 permite utilizarea unei game largi de documente de identitate pentru a dovedi cetățenia ucraineană. A se vedea art. 3. În general, comunitatea de refugiați ucraineni din Republica Moldova este bine documentată. Pe baza protecției și profilării regionale în curs de desfășurare a UNHCR, foarte puțini ucraineni din Moldova nu dețin un document de identitate ucrainean. (Cei care nu au pașaport biometric (4%), pașaport intern (1%), carte de identitate (1%)). .[7]

Acestea fiind spuse mai sus, se știe că documentarea cetățeniei poate fi deosebit de dificilă pentru anumite grupuri, în special pentru refugiații de etnie romă, dintre care mulți sunt fără documente. 5,7 % dintre ucrainenii intervievați de partenerii GLP, care nu au depus încă o cerere de TP, dar care doreau săo facă, au invocat drept motiv lipsa documentelor de identificare. Membrii GLP vor continua să îi sprijine pe cei care nu au documente de identitate pentru a le obține, inclusiv certificate de identitate eliberate de Ambasada Ucrainei, acolo unde este posibil. Pentru cei care nu pot obține un document de identitate, membrii GLP îi vor informa cu privire la opțiunea de a solicita o altă formă de statut legal, inclusiv azil sau statut de apatrid.

Dovada relației de rudenie

Dintre ucrainenii intervievați de partenerii GLP care nu au depus încă o cerere de PT, dar care doreau să facă acest lucru, 4,4% au invocat lipsa dovezilor privind relația de rudenie ca motiv pentru care nu au făcut acest lucru. Până în prezent, partenerii GLP nu au observat probleme majore în ceea ce privește capacitatea refugiaților ucraineni de a obține aceste documente.

Dovada de reședință

După cum s-a menționat mai sus și după cum s-a exprimat în timpul reuniunii Comisiei din 5 iunie, dovada de reședință rămâne a fi un obstacol major pentru refugiații ucraineni care doresc să solicite PT.Conform sondajului privind PT realizat de GLP, aproximativ **o treime** dintre cei intervievați care au declarat că intenționau să solicite PT nu au făcut încă acest lucru din cauza problemelor legate de obținerea dovezii de reședință. GLP apreciază reuniunea pe care IGM a convocat-o la 14 iunie cu partenerii pentru a discuta mai în detaliu această chestiune.

În conformitate cu HG 21/2023, pentru a demonstra dovada de reședință, un solicitant trebuie să prezinte unul dintre următoarele documente:[8]

- declarație de acceptare în spațiul locativ a proprietarului sau coproprietarilor locuinței - persoană fizică;
- demers de acceptare în spațiul locativ de către proprietarul sau coproprietarii locuinței - persoană juridică;
- documentul care atestă dreptul de proprietate sau de folosință a locuinței, în conformitate cu punctul 106 din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și ținerea evidenței rezidenților din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 125/2013.[9]

---

[8] Conform Întrebărilor frecvente aprobate de IGM (rev 29 martie 2023), solicitanții de PT trebuie să furnizeze de fapt **două** documente: (1) declarația de de acceptare în spațiul locativ a proprietarului sau coproprietarilor locuinței (persoană fizică sau juridică); și, (2) documentul care dovedește reședința și/sau proprietatea asupra imobilului. Nu este clar dacă această cerință este în concordanță cu HG 21/2023. A *se vedea* Protecția temporară: Republica Moldova: Întrebări frecvente, la 5-6.

[9] De menționat că Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și ținerea evidenței rezidenților din Republica Moldova în temeiul HG 125/2013 a fost aprobat cu mai bine de un deceniu în urmă și nu a fost gândit ca o poartă de acces la regularizarea statutului juridic pentru o sută de mii de persoane strămutate din Ucraina. Într-adevăr, deciziile CES care derogă de la legislația existentă într-o varietate de domenii reprezintă o recunoaștere a necesității de a adapta legile existente la cerințele actualei crize de strămutare.

În ceea ce privește declarația, IGM solicită fie ca declarația de acceptare în spațiul locativ de către proprietar sau coproprietar să fie legalizată la notar, fie, în absența unei declarații legalizate la notar, ca proprietarul sau coproprietarul să însoțească solicitantul PT la interviul PT de la oficiul IGM.[10] Costul mediu al unui serviciu notarial pentru certificarea unui singur document poate ajunge până la 400-500 de lei moldovenești.

Mulți resortisanți ucraineni nu reușesc să satisfacă cerința privind dovada reședinței în Moldova, în mare parte din cauza refuzului proprietarilor de locuințe sau de proprietăți de a semna și/sau de a furniza documentele necesare unui refugiat pentru a dovedi reședința. 43% dintre ucrainenii care închiriază apartamente în Moldova, intervievați de partenerii GLP, care doreau să solicite PT, dar nu au făcut încă acest lucru, au menționat dovada de reședință ca fiind un obstacol (față de 32% dintre toți cei intervievați.) Refugiații au raportat că proprietarii de imobile refuză să coopereze deoarece, printre altele, nu și-au declarat chiriile la autoritățile fiscale moldovenești și se tem de sancțiuni financiare în cazul în care ar deveni cunoscută situația de dare în locațiune a bunurilor, mulți proprietari/locatori se află în străinătate și nu sunt dispuși să întreprindă acțiunile necesare pentru a confirma reședința refugiatului sau se tem că declarația le va oferi refugiaților drepturi asupra proprietății în sine. De asemenea, proprietarii nu sunt dispuși să își piardă timpul pentru a autentifica o declarație la notar, fie pentru a însoți un refugiat la locurile de înregistrare pentru PT la IGM.

De asemenea, este recunoscut faptul că unii ucraineni închiriază proprietăți indirect prin intermediul cetățenilor moldoveni, de exemplu, prin acorduri formale sau informale de subînchiriere. Acest lucru se întâmplă adesea din cauza reticenței proprietarilor de imobile de a închiria cetățenilor ucraineni a căror capacitate de a menține un statut regulat în țară era incertă în temeiul legii privind regimul stării de urgență.

Refugiații care locuiesc în regiunea transnistreană se confruntă cu obstacolul suplimentar că documentele care dovedesc proprietatea în regiunea transnistreană (de exemplu, pașaportul tehnic al bunului imobil) nu sunt recunoscute de IGM. De asemenea, GLP înțelege că, dacă un proprietar dinregiunea transnistreană nu are codul de identificare moldovenesc, IGM nu va lua în considerare declarația.

În cele din urmă, PWG este conștient de informațiile contradictorii furnizate de diferiți actori în ceea ce privește acceptarea unor documente precum declarațiile fiscale și cererile/contractele autentificate la notar și dacă este nevoie doar de unul sau de ambele acte. Pentru a asigura o practică uniformă, ar fi util ca IGM să clarifice acest aspect.

GLP îndeamnă MIA să își simplifice cerințele privind dovada de reședință pentru a rezolva aceste probleme. Multe țări din UE fie nu solicită dovada de reședință pentru a obține PT, fie au proceduri mai puțin complicate.[11] PWG apreciază disponibilitatea IGM de a discuta această problemă cu partenerii și oficialii guvernamentali, așa cum a făcut-o la reuniunea grupului de lucru din 14 iunie.

---

[10] *Id.*

[11] Printre țările UE care nu solicită dovada de reședință se numără, de exemplu, Spania, Germania, România și Austria. În Republica Cehă este nevoie doar de "dovada de cazare", care poate fi satisfăcută printr-o declarație semnată, care nu este autentificată la notar.

GLP apreciază, deasemenea clarificările recente ale IGM potrivit cărora documentele furnizate la IGM de către proprietarii de imobile nu vor fi partajate cu autoritățile fiscale și pentru mesajele publice ale IGM către cetățenii moldoveni care îi îndeamnă să coopereze la furnizarea documentelor necesare pentru ca refugiații ucraineni să facă dovada reședinței.[12] Cu toate acestea, sunt necesare mai multe eforturi pentru a depăși această provocare.

Având în vedere cele de mai sus, ***PWG recomandă*** următoarele:

- Să simplifice, în măsura posibilului, cerințele privind dovada de reședință pentru a se asigura că PT este accesibilă refugiaților ucraineni, având în vedere circumstanțele speciale legate de strămutarea și reședința acestora în Republica Moldova. Printre opțiuni se numără:
    - Declarație pe proprie răspundere a refugiaților ucraineni care confirmă reședința lor;
    - Eliminarea cerinței ca declarațiile semnate de proprietari să fie autentificate la notar sau ca proprietarii să îi însoțească pe refugiați la interviurile pentru PT la birourile IGM.
    - Acceptarea altor documente care dovedesc reședința, cum ar fi dovada înscrierii la școală, dovada serviciilor prestate de autoritățile guvernamentale sau de societatea civilă etc.
- În cazul în care sunt necesare documente de proprietate și contracte de închiriere pentru a dovedi reședința, confirmați dacă documentele în sine sunt acceptabile și suficiente sau dacă este necesară legalizarea notarială.
- Utilizarea altor resurse guvernamentale pentru a confirma reședința în Republica Moldova, cum ar fi intrările și ieșirile din țară, care ar indica dacă un beneficiar de PT locuiește de fapt în Ucraina sau într-o țară terță.
- Să ia în considerare modificări privind cerințele privind dovada de reședință pentru refugiații care locuiesc în regiunea transnistreană, în măsura în care documentele eliberate de autoritatea*de facto* nu sunt acceptate pe malul drept, pentru a asigura accesul egal la PT.
- Să continue să sprijine eforturile de stimulare a proprietarilor de imobile să coopereze în vederea prezentării documentelor necesare pentru a dovedi reședința refugiaților ucraineni și să utilizeze campania de informare pentru a aborda orice preocupări pe care le-ar putea avea în acest sens (de exemplu, teama de consecințe fiscale, teama că refugiații vor obține drepturi asupra proprietății lor etc.).
- Având în vedere că actorii umanitari oferă asistență în numerar familiilor gazdă moldovenești, să se ia în considerare acordarea de stimulente financiare pentru a rambursa familiilor gazdă orice costuri suportate pentru facilitarea documentației privind reședința refugiaților în Moldova.
- Clarificați, fie și numai prin intermediul întrebărilor frecvente, acceptarea unor documente precum declarațiile fiscale, în locul cererilor/contractelor autentificate la notar.

G. Aspecte tehnice legate de procesul de înregistrare pentru PT

Procesul de înregistrare a PT presupune două etape: (1) preînregistrarea online și (2) interviul și documentația în persoană la un oficiu desemnat al IGM.

După cum s-a menționat anterior, conform sondajului GLP privind PT, din cei 47,8% dintre respondenții care au declarat că au solicitat PT, 79,6% au declarat că nu s-au confruntat cu dificultăți majore în ceea ce privește cererea de PT și procesul de interviu în ansamblu. Cu toate acestea, aproximativ 63% au

[12] A se vedea pagina de Facebook a IGM, la https://www.facebook.com/migratieMDA.

declarat că au întâmpinat dificultăți în completarea formularului de preînregistrare online sau că au avut nevoie de asistența unei alte persoane pentru a-l completa.

Până în prezent, membrii GLP au fost informați cu privire la următoarele probleme tehnice legate de procesul de înregistrare pentru PT:

- incapacitatea de a capta amprentele digitale pe aparatele utilizate la locațiile de înregistrare ale IGM, ceea ce obligă refugiații să meargă la alte birouri guvernamentale pentru a obține amprentele digitale cu cerneală și apoi să se întoarcă la biroul IGM pentru a finaliza procesul de înregistrare pentru PT și a obține actul de PT.
- imposibilitatea lucrătorilor sociali (în calitate de tutori legali pentru copiii ucraineni neînsoțiți și separați) sau a furnizorilor de servicii din ONG-uri de a utiliza același număr de telefon pentru a preînregistra mai multe persoane.

***GLP recomandă** ca* IGM să revizuiască problemele tehnice și să le rezolve cât mai curând posibil, în special în lumina solicitărilor sporite anticipate asupra sistemului, pe măsură ce se apropie termenul limită de 13 august pentru legalizarea șederii.

H. Refugiații vîrstnici și persoanele cu dizabilități

Aproximativ 10% dintre refugiații din Moldova trăiesc cu un handicap[13] , iar 22% dintre gospodăriile de refugiați au cel puțin un membru al familiei cu nevoi specifice, cum ar fi un handicap sau o afecțiune medicală gravă. Aproximativ 15% dintre refugiații ucraineni au peste 60 de ani.[14] Pentru aceste persoane, accesul la PT atrage după sine obstacole suplimentare. Printre acestea se numără, de exemplu, dificultăți în deplasarea la locațiile de înregistrare IGM, dificultăți în accesarea materialelor informative și a documentelor de înregistrare pentru PT și dificultăți în înțelegerea informațiilor legate de PT.

Probleme de mobilitate

Capacitatea refugiaților cu probleme serioase de mobilitate, fie din cauza unui handicap sau a unei afecțiuni medicale grave, fie din cauza vârstei, de a se deplasa la un loc de înregistrare IGM este deosebit de îngrijorătoare. Partenerii GLP au intervievat 75 de persoane cu vârsta de peste 60 de ani care au declarat că au avut unele sau multe dificultăți de mers pe jos. Dintre cei care nu au depus încă o cerere de PT, dar care doreau să facă acest lucru, aproape 25% au menționat ca obstacol dificultățile de a ajunge la un loc de înregistrare IGM. GLP este încântat de faptul că acym sunt disponibile echipele mobile ale IGM pentru înregistrarea persoanelor cu probleme de mobilitate și de opțiunea de a solicita oechipă mobilă atunci când se face preînregistrarea pentru PT. Conform statisticilor furnizate de IGM la reuniunea Comisiei din 5 iunie, doar 47 de persoane fuseseră înregistrate până la acea dată prin intermediul echipelor mobile ale IGM.

Acum că echipele mobile IGM sunt operaționale și pot fi solicitate online, este important ca criteriile de desfășurare să fie clar înțelese, deoarece membrii GLP au raportat dificultăți continue în organizarea vizitelor echipelor mobile. GLP înțelege că IGM a elaborat PSO pentru echipele mobile, ceea ce este foarte binevenit. Membrii GLP au primit rapoarte conform cărora birourile IGM refuză să desfășoare

[13] A se vedea https://cdpd.md/wp-content/uploads/2023/03/@Needs-Assesment-UA-Refugies-final_eng_red.docx

[14] Instrumentul de profilare și monitorizare a protecției regionale al ICNUR. https://data.unhcr.org/en/dataviz/250?sv=0&geo=680

unități mobile dacă doar una sau două persoane au nevoie de acestea dintr-o anumită locație. În timp ce GLP apreciază necesitatea ca IGM să își utilizeze eficient resursele, este important ca orice persoanăcare are nevoie și este eligibilă pentru înregistrarea mobilă să poată avea acces la acest serviciu într-o perioadă de timp rezonabilă după ce a făcut o cerere, indiferent de numărul de cereri făcute dintr-o anumită locație.

În ceea ce privește criteriile de desfășurare a echipelor mobile, GLP încurajează IGM să fie cât mai flexibil posibil în ceea ce privește nivelul de handicap eligibil. Pentru cei care nu sunt eligibili pentru înregistrarea de către o echipă mobilă IGM, dar care, în rest, au probleme de mobilitate, membrii GLP vor continua să încerce și să faciliteze transportul la locurile de înregistrare IGM ori de câte ori este posibil.

O preocupare majoră pentru membrii GLP este capacitatea refugiaților cu probleme grave de mobilitate care locuiesc în regiunea transnistreană de a avea acces la locurile de înregistrare ale IGM, având în vedere incapacitatea echipelor mobile ale IGM de a opera acolo. În măsura în care este posibil,membrii GLP vor încerca să faciliteze transportul refugiaților cu dizabilități de pe malul stâng pe malul drept pentru înregistrarea PT, deși unele CSO sunt preocupate de capacitatea ucrainenilor de a reintra înregiunea transnistreană după ce s-au deplasat la un birou IGM pentru a se înregistra pentru PT din cauzarestricțiilor de intrare impuse de autoritățile *de facto.*

Chiar dacă aceste eforturi de transport au succes pentru majoritatea celor cu probleme de mobilitate, GLP știe că unii refugiați ucraineni sunt imobilizați la pat în regiunea transnistreană și nu pot călători deloc. Grupul Operativ pentru Dizabilități și Vârstă lucrează pentru a identifica aceste cazuri. Trebuie să se găsească o soluție pentru aceste persoane. GLP încurajează IGM să elaboreze proceduri alternative de înregistrare pentru aceste persoane, cum ar fi înregistrarea la distanță, poate fără capturarea amprentelor digitale. Se presupune că numărul acestor persoane este mic.

Dizabilități vizuale și intelectuale

Evaluarea multisectorială a necesităților (MSNA)[15] , realizată în septembrie 2022 de REACH în Centrele de cazare pentru refugiați (RAC) și în comunitățile gazdă din Moldova, a constatat că, dintre gospodăriile intervievate, 19% au raportat cel puțin un membru cu dificultăți de vedere. Se știe, de asemenea, că mulți refugiați ucraineni suferă de dizabilități intelectuale, cum ar fi cei cu sindromul Down sau alte deficiențe mentale.

Sunt necesare diferite adaptări pentru a se asigura că aceste persoane au acces semnificativ la PT. Printre acestea se numără asigurarea faptului că materialele și documentele informative sunt accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere, inclusiv prin fonturi mari și Braille. În mod similar, și după cum s-a menționat anterior, materialele informative ar trebui să fie cât mai ușor de citit pentru persoanele cu dizabilități intelectuale.

De asemenea, mulți dintre cei cu dizabilități vizuale sau intelectuale vor avea nevoie de asistență pentru a completa formularul de înscriere online și pentru a se deplasa la locurile de înregistrare IGM. PWG este mulțumit de faptul că IGM a dezvoltat formularul de înregistrare online care este accesibil pentru refugiații cu deficiențe de vedere care folosesc cititoare de ecran. Membrii GLP vor continua să ofere asistență acolo unde pot, dar încurajează IGM să pună ladispoziția acestora, în măsura posibilităților, și echipele sale mobile.

Pe baza celor de mai sus, PWG recomandă ca IGM:

- Să clarifice și să facă publice criteriile de desfășurare a unităților mobile ale IGM pentru

înregistrarea pentru PT;

- Să aplice criterii flexibile în ceea ce privește nivelul de handicap necesar pentru înregistrarea mobilă;
- Să se asigure că cei care solicită și sunt eligibili pentru înregistrarea mobilă sunt înregistrați într-o perioadă de timp rezonabilă și că cererile nu sunt refuzate doar pentru că numărul celor care au nevoie de acest serviciu nu este suficient într-o anumită locație;
- să desfășoare, în măsura posibilităților, unități mobile IGM pentru a ajuta la înregistrarea PT a refugiaților cu handicap vizual sau intelectual grav.
- Elaborarea unor proceduri alternative de înregistrare pentru refugiații din regiunea transnistreană care nu pot călători în malul drept din cauza unui handicap sau a unei afecțiuni medicale grave.
- Să se asigure că materialele de informare și documentele de înregistrare a PT sunt accesibile persoanelor cu dizabilități vizuale și intelectuale.
- Să se asigure că persoanele cu handicap pot avea acces la birourile IGM în condiții de siguranță și în mod independent pentru a finaliza procedurile de depunere a cererilor.

I. Diferențierea de gen

Aproape 70% dintre adulții refugiați ucraineni care locuiesc în Republica Moldova sunt femei. Din totalul populației de refugiați, 83% sunt femei și copii. Partenerii GLP au raportat, de asemenea, că unii bărbați ucraineni sunt neliniștiți cu privire la înregistrarea pentru PT în Republica Moldova dacă au vârsta de recrutare în Ucraina. Având în vedere cele de mai sus, este important ca Guvernul și partenerii umanitari să rămână conștienți de orice diferențiere de gen în punerea în aplicare a PT pentru persoanele care sunt altfel eligibile.

În acest scop, ***GLP recomandă*** ca guvernul să colecteze statistici privind înscrierea și documentarea PT în funcție de sex și vârstă (adult/copil) și să analizeze aceste date pentru a înțelege orice diferențe de gen în ceea ce privește accesul la PT pentru femei, bărbați, fete și băieți de vârste diferite pe măsură ce se desfășoară înregistrarea. Partenerii GLP sunt pregătiți să sprijine IGM în acest exercițiu, precum și să examineze datele disponibile din alte surse care surprind informații legate de dizabilități, pentru a se asigura că toate persoanele eligibile pot accesa în mod semnificativ PT.

J. Copii neînsoțiți și separați (UASC)

Potrivit Ministerului Muncii și Protecției Sociale, se estimează că, de la începutul lunii iunie 2023, aproximativ 591 de copii ucraineni refugiați neînsoțiți și 1439 de copii separați[16] au intrat în Moldova de

[16] Un copil separat este orice copil care este separat de ambii părinți sau de îngrijitorul principal legal sau obișnuit anterior, dar nu neapărat de alte rude. Prin urmare, copiii separați îi includ pe cei însoțiți de membri adulți ai familiei, cum ar fi bunicii, mătușile și unchii, care nu au avut grijă de copil în țara de origine.

la începutul războiului, mulți dintre ei părăsind între timp țara. Acest număr nu include copiii separațicare au intrat în Moldova cu un îngrijitor care deține o împuternicire.

MIA și Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MLSP) au declarat că UASC pot fi înregistrați pentru PT doar de către părinți sau reprezentanți legali. Un document de împuternicire eliberat de autoritățile ucrainene unui îngrijitor nu este, de obicei, un temei juridic suficient pentru a înregistra un copil pentru PT, deoarece majoritatea documentelor de împuternicire nu îi conferă îngrijitorului temporar împuternicirea de a solicita un statut juridic pentru copil. În cazul în care un copil ucrainean nu are un reprezentant legal în Republica Moldova, atunci autoritatea tutelară va interveni în acest rol. Odată numit, un asistent social din cadrul Autorității Tutelare poate solicita PT pentru copilul ucrainean. Nu este clar câți copii neînsoțiți și separași au fost înregistrați pentru PT până în prezent de către IGM.

GLP înțelege că mulți îngrijitori și autorități locale nu sunt conștienți de cerințele de înregistrare pentru UASC sau că au nevoie de sprijin pentru a face acest lucru, ceea ce riscă ca UASC ucraineni să nu fie înregistrați pentru PT. GLP este, de asemenea, îngrijorat de faptul că nu tot personalul de înregistrare al IGM este neapărat conștient de cine ar trebui să fie considerat un UASC și ce documente sunt necesare pentru a-i înregistra.

După cum s-a menționat mai devreme, GLP apreciază materialele informative planificate privind înregistrarea UASC pentru PT, care ar trebui să contribuie la completarea acestui deficit de informații. GLP speră ca aceste materiale să fie elaborate și publicate în curând. GLP apreciază, de asemenea, instruirea oferită de IGM și CDA personalului care lucrează cu autoritatea tutelară cu privire la procedurile de înregistrare a UASC pentru PT. GLP ar recomanda ca personalul de înregistrare al IGM săprimească o scurtă instruire privind UASC, astfel încât să poată identifica UASC care doresc să fie înregistrați și să se asigure că sunt urmate procedurile corespunzătoare. Membrii Subgrupului de Lucru pentru Protecția Copilului ar fi încântați să ofere asistență în acest sens.

Există, de asemenea, anumite scenarii de înregistrare care implică UASC și impedimente de înscriere care trebuie abordate. Cea mai urgentă problemă este cea a UASC care locuiesc în regiunea transnistreană, care necesită atenție. Se presupune că IGM nu va recunoaște autoritățile *de facto* din regiunea transnistreană responsabile de bunăstarea copiilor ca fiind tutorele legal al unui UASC ucrainean în scopul înregistrării pentru PT. Se înțelege, de asemenea, că autoritatea tutelară a MLSP nu poate acționa ca reprezentant legal pentru un copil care locuiește în regiunea transnistreană în acest scop.
Copilul ar trebui să se mute pe malul drept pentru ca autoritatea tutelară să își asume acest rol. În cazul în care nici autoritățile *de facto de pe malul* stâng, nici autoritatea tutelară de pe malul drept nu pot acționa în calitate de reprezentant legal al copilului, nu este clar cum se poate înregistra copilul pentru PT. Acest aspect trebuie rezolvat și comunicat în mod clar celor care se ocupă de îngrijirea copiilor neînsoțiți și separați din malul stâng.

În concluzie, GLP face următoarele recomandări referitoare la UASC:

- Finalizarea și diseminarea cât mai curând posibil a materialelor informative, inclusiv a materialelor destinate tinerilor, referitoare la înregistrarea UASC pentru PT;
- Furnizarea de cursuri de formare pentru personalul de înregistrare al IGM privind identificarea UASC și procedurile de înregistrare a PT (Grupul de lucru pentru protecția copilului ar fi bucuros să le ofere);

- Clarificarea procedurilor necesare pentru înregistrarea pentru PT pentru UASC care locuiesc în regiunea transnistreană;
- Oferirea de sprijin suplimentar personalului autorității tutelare cu privire la procedurile de înregistrare a UASC.
- În cazul în care persoana care se ocupă de îngrijirea copilului nu este eligibilă pentru PT, asigurați accesul la un anumit tip de statut legal, astfel încât persoana care se ocupă de îngrijirea copilului să poată rămâne în țară împreună cu copilul și să evite separarea familiei.
- Să permită asistenților sociali (în calitate de tutori legali pentru copiii ucraineni neînsoțiți și separați) să utilizeze același număr de telefon pentru a preînregistra mai multe persoane pentru PT.

K. Refugiați romi

Se estimează că în Republica Moldova există între 4.000 și 6.000 de romi refugiați din Ucraina. Mulți locuiesc în regiunea transnistreană. Înregistrarea refugiaților romi pentru PT implică provocări deosebite, printre care:

- Lipsa de documente de către mulți refugiați romi, inclusiv în ceea ce privește naționalitatea, relațiile de familie și reședința în Moldova;
- Analfabetismul și educația limitată a multor adulți romi;
- neîncrederea comunității rome în autoritățile guvernamentale, precum și în multe CSO-uri;
- Izolarea socială și lipsa accesului la informații despre PT;
- Dorința de a călători în Ucraina pentru a vedea membrii familiei și a verifica proprietățile (ca și în cazul altor refugiați ucraineni).

GLP ***recomandă*** ca IGM să:

- Contrsibuie la creșterea numărului de mediatori ai comunității rome pentru a transmite mesaje privind înregistrarea PT și pentru a sprijini preînregistrarea.
- să colaboreze îndeaproape cu mediatorii comunității rome și cu ONG-urile rome în ceea ce privește procesul de înregistrare a PT, inclusiv prin cursuri de formare privind PT și prin explicații privind alte forme de statut juridic pentru care refugiații romi ar putea fi eligibili.
- Să se ia în considerare desfășurarea de unități mobile IGM pentru a ajuta la preînregistarea la PT, având în vedere nivelul scăzut de alfabetizare în rândul comunităților de romi.
- Să colaboreze cu agențiile ONU, ONG-urile și alte entități implicate în răspunsul la problema refugiaților pentru a identifica orice obstacole legate de gen în calea înregistrării femeilor, bărbaților, băieților și fetelor rome, pe măsură ce înregistrarea PT avansează.

L. Refugiații care locuiesc în regiunea transnistreană

Se estimează că în regiunea transnistreană locuiesc aproximativ 8.000-10.000 de refugiați ucraineni. Mulți aleg să locuiască acolo din cauza costului (autodeclarat) mai ieftin al vieții, a legăturilor de familie sau a faptului că au locuit anterior acolo. Potrivit IGM, până la 5 iunie 2023, 76 de refugiați care locuiesc în regiunea transnistreană au fost înregistrați pentru PT, deși GLP înțelege că numărul acestora a crescut de atunci.

După cum se menționează în altă parte în acest document, refugiații care locuiesc în regiunea transnistreană se confruntă cu obstacole deosebite în înregistrarea pentru PT. Printre acestea senumără:

- Absența unei campanii de informare privind PT;
- Preocupări cu privire la faptul dacă documentele eliberate de proprietarii de imobile sau de autoritățile municipale vor fi acceptate de IGM ca dovadă de reședință;
- Dificultăți în obținerea documentelor necesare pentru a demonstra dovada de reședință de la proprietarii care locuiesc în afara Republicii Moldova, de exemplu, în Federația Rusă;
- Necesitatea ca proprietarii de terenuri sau de proprietăți să însoțească solicitanții de PT la interviurile cu IGM, deoarece declarațiile autentificate la notar în regiunea transnistreană nu sunt recunoscute ca fiind valabile;
- Necesitatea unui număr de telefon mobil moldovenesc pentru a se înregistra pentru PT, pe care unii refugiați ucraineni nu îl au, precum și servicii telefonice limitate pentru numerele de telefon moldovenești în unele părți ale regiunii;
- Cheltuieli pentru familiile care se deplasează la locurile de înregistrare IGM de pe malul drept pentru a se înregistra pentru PT;
- Înregistrarea UASC care locuiesc în regiunea transnistreană (a se vedea secțiunea J, UASC, de mai sus).
- Dificultăți pentru persoanele cu dizabilități sau cu afecțiuni medicale grave de a se deplasa pe malul drept pentru a se înregistra pentru PT.
- Preocupări legate de faptul că refugiații care nu au o ștampilă de intrare în Republica Moldova în pașaport (de exemplu, pentru că au intrat prin punctul de trecere "Kuchurgan", acum închis, dintre Ucraina și regiunea transnistreană) nu se vor putea înregistra pentru PT.

Grupul de lucru apreciază propunerea MAI la reuniunea Comisiei din 5 iunie de a forma un Grup de Lucru privind PT și regiunea transnistreană, cu implicarea Biroului pentru Reintegrare. De asemenea, GLP apreciază participarea Biroului pentru Reintegrare la reuniunea IGM privind campania de informare din 15 iunie 2023. Înțelegând provocările guvernamentale în implementarea PT în regiunea transnistreană, ***GLP recomandă*** ca următoarele măsuri să fie luate în măsura în care este posibil pentru a facilita accesul la TP pentru cei care locuiesc acolo:

- Să discute cu autoritățile *de facto* despre necesitatea de a se asigura că refugiații ucraineni sunt conștienți de necesitatea de a se înregistra pentru PT (sau un alt statut legal în Republica Moldova) pentru a-și regulariza șederea în țară și pentru a avea acces la serviciile de pe malul drept, precum și să discute și să convină asupra procedurilor de facilitare a înregistrării PT în măsura în care este posibil.
- În ceea ce privește dovada de reședință:
    - Să ia în considerare modificarea cerinței privind dovada de reședință pentru refugiații care locuiesc în regiunea transnistreană, în special având în vedere că documentele emise pe malul stâng pot să nu fie acceptate pe malul drept. A se vedea opțiunile incluse în secțiunea F, Documente, de mai sus.
    - În cazul în care pentru înregistrarea PT sunt necesare documente notariale, se acceptă documente autentificate în regiunea transnistreană. În cazul în care nu se acceptă documente autentificate în regiunea transnistreană, clarificați acest lucru prin intermediul întrebărilor frecvente privind PT și/sau prin alte canale de comunicare.
    - Să se clarifice dacă proprietarii de imobile de pe malul stâng trebuie să fie cetățeni moldoveni pentru a furniza dovada de reședință pentru beneficiarii PT sau dacă și cetățenii din țări terțe au acest drept.
    - Să confirme dacă formularele de înregistrare emise de administratorii centrelor de cazare

pentru refugiați de pe malul stâng sunt acceptate în mod similar cu cele furnizatede administratorii centrelor de cazare pentru refugiați acreditate de pe malul drept.

- Să confirme dacă organizațiile societății civile (OSC)/ONG care activează în regiunea transnistreană pot distribui materialele informative despre PT produse de IGM.
- Confirmarea procedurilor de înregistrare PT pentru UASC care locuiesc în regiunea transnistreană.
- Elaborarea unor proceduri alternative de înregistrare pentru refugiații din regiunea transnistreană care se află în imposibilitatea fizică de a se deplasa pe malul drept din cauza unui handicap sau a unei afecțiuni medicale grave.

IV. Termen limită pentru regularizarea statutului și a situației celor care nu mai au statut legal

Conform Dispoziției CES nr. 68, refugiații ucraineni care se aflau în Moldova la 15 mai 2023 au la dispoziție 90 de zile de la această dată pentru a-și legaliza statutul, adică până la 13 august 2023. Se poate anticipa că va exista un număr sporit de înscrieri în săptămânile dinaintea datei de 13 august și că unii/mulți nu vor putea obține o programare în persoană înainte de această dată. De asemenea, se poate anticipa că vor exista unii/mulți ucraineni care nu se vor preînregistreze înainte de 13 august 2023 și nu vor obține un statut legal alternativ, ieșind astfel din statut. Unii ar putea dori să solicite PT după această dată, unii ar putea alege să rămână fără documente, iar alții ar putea alege să părăsească Moldova, fie că se întorc în Ucraina, fie că se îndreaptă mai departe spre o altă țară.

Conform declarațiilor publice făcute de oficialii MIA și IGM și în conformitate cu textul HG 21.2023, persoanele care sunt eligibile pentru PT pot depune oricând o cerere, conform acelorași proceduri care există în prezent. Statutul legal în Moldova nu este o cerință sau un criteriu de eligibilitate pentru a primi PT. Cu toate acestea, oficialii Guvernamentali au indicat că solicitanții de PT care se află pe teritoriu fără statut legal pot fi obligați să plătească o amendă.[17]

De asemenea, este important faptul că oficialii MAI/IGM au declarat public că Guvernul Moldovei nu va returna cu forța niciun cetățean ucrainean în Ucraina, în conformitate cu obligațiile de *nereturnare ale* Guvernului.

În ceea ce privește accesul la drepturi și servicii, GLP înțelege că ucrainenii care nu au un statut legal nu ar avea acces la asistență medicală primară, la locuri de muncă legale sau la măsurile guvernamentale de asistență socială. Copiii ucraineni ar continua să aibă acces la educație (deși nu este clar dacă ar fi doar "membri de audiență" sau ar fi înscriși pe deplin cu statut de elev) și toți ucrainenii ar avea acces la asistență medicală de

[17] Conform Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15) , art. 333(1), amenda potențială ar părea să fie între 1.000-2.500 de lei moldovenești. ("Încălcarea de către cetățenii străini sau apatrizi a regulilor de ședere în Republica Moldova prin nepărăsirea voluntară a teritoriului țării la expirarea perioadei de ședere sau de reședință acordate se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale." O unitate convențională = 50 de lei moldovenești.

urgenţă. Nu este clar dacă ucrainenii fără statut legal în Moldova ar avea acces la centrele de cazare pentru refugiaţi (RAC).

În ceea ce priveşte călătoriile în Ucraina, GLP consideră că ucrainenii fără statut legal care doresc să se întoarcă în Ucraina ar trebui să poată părăsi Moldova, deşi li se poate cere să plătească o amendă pentru şedere ilegală în Moldova. În cazul în care aceştia doresc să reintre în Moldova, în conformitate cu art. 4 din HG 21/2023, aceştia "vor fi autorizaţi să treacă frontiera de stat" folosind o serie de documente de identitate. Nu este clar ce alte cerinţe de intrare ar fi aplicate, dacă ar exista, deşi se pare că nu li s-ar permite să intre dacă au depăşit deja o prezenţă de 90 de zile în Moldova în orice perioadă de 180 de zile. Nu este clar dacă intenţia de a solicita PT ar fi o bază suficientă pentru a reintra în Moldova.

Indiferent de orice cerinţe de intrare care ar putea fi aplicate sau de capacitatea ucrainenilor care se întorc în ţară de a intra în Moldova în scopul declarat de a solicita PT, PWG presupune că orice cetăţean ucrainean care încearcă să intre în Moldova şi care îşi exprimă teama de a fi rănit în Ucraina ar fi autorizat să solicite azil la orice punct de trecere a frontierei. La intrarea în Moldova, persoana în cauză ar putea, în principiu, să îşi retragă cererea de azil şi apoi să solicite protecţie temporară.

GLP încurajează MAI să faciliteze înregistrarea pentru PT a tuturor ucrainenilor eligibili din Moldova, în măsura în care este posibil, indiferent de statutul legal, inclusiv prin reducerea, dacă nu chiar renunţarea la orice penalităţi financiare pentru cei care se află în ţară ilegal începând cu 13 august 2023, dar care doresc să beneficieze de PT. Acest lucru s-ar aplica în special celor care se preînregistrează pentru TP înainte de 13 august, dar care nu reuşesc să obţină o întâlnire în persoană cu IGM înainte de termenul limită de 13 august.

De asemenea, GLP încurajează Guvernul să explice clar refugiaţilor consecinţele pierderii statutului legal în Moldova, în special în ceea ce priveşte accesul la serviciile guvernamentale şi capacitatea lor de a călători şi de a se întoarce din Ucraina. Cel puţin, aceste informaţii ar putea fi incluse în întrebările frecvente deja elaborate şi diseminate către furnizorii de servicii.

V. Accesul la drepturi

Asistenţă medicală

GLP continuă să fie preocupat de capacitatea cetăţenilor ucraineni care nu sunt înregistraţi pentru PT de a avea acces la asistenţă medicală primară, în special având în vedere obstacolele menţionate mai sus, cum ar fi dovada de reşedinţă. De asemenea, grupul de lucru este preocupat de domeniul de aplicare al asistenţei medicale disponibile pentru beneficiarii PT, având în vedere că aceştia nu au accesla asigurări medicale.

După cum se ştie, anumite agenţii ale ONU (UNICEF, UNFPA, OIM) au încheiat acorduri bilaterale cu compania naţională de asigurări în medicină, CNAM, pentru a rambursa CNAM costurile de sănătate legate de copii ucraineni (UNICEF), femeile ucrainene cu vârste cuprinse între 18-55 de ani (UNFPA) şi persoanele care au nevoie de dializă (OIM). De asemenea, OIM are un acord cu Institutul de Oncologie pentru a acoperi costurile anumitor tratamente împotriva cancerului. Conform înţelegerii GLP, începând cu 1 martie 2023, aceste acorduri de rambursare cu CNAM sunt acum limitate la serviciile medicale furnizate beneficiarilor PT în cadrul HG 21/2023.

Este în interesul tuturor, inclusiv al Guvernului Republicii Moldova, să se asigure că cei de pe teritoriul ţării au acces semnificativ, cel puţin, la asistenţă medicală primară, inclusiv la medicamente. O asistenţă

medicală preventivă adecvată reduce riscul de a fi nevoie de asistență medicală de urgență, care nu numai că pune în pericol viețile refugiaților, dar este și destul de costisitoare pentru Stat. De asemenea,accesul la asistență medicală primară reduce posibilitatea ca refugiații ucraineni să încerce să acceseze aceleași servicii prin intermediul serviciilor de urgență, pentru care ar rămâne eligibili.

GLP înțelege că Ministerul Sănătății a înființat acum un Grup de Lucru privind accesul la asistență medicală și PT, care s-a reunit pentru prima dată la 11 mai 2023. Nu este clar când este programată următoarea întâlnire a grupului de lucru.

GLP ar îndemna acest grup de lucru, în coordonare cu MIA/IGM, să:

- Diseminеze pe scară largă informațiilor privind drepturile beneficiarilor PT la asistență medicală în Moldova;
- Identificarea unui mecanism prin care agențiile ONU să poată acoperi costurile legate de sănătate pentru refugiații ucraineni din Moldova, indiferent de statutul juridic, așa cum s-a prevăzut inițial în cadrul acordurilor bilaterale cu CNAM.

Ocuparea forței de muncă

În conformitate cu Dispoziția CES nr. 68, începând cu 15 mai 2023, ucrainenii nu mai pot lucra legal în Moldova în temeiul regimului de urgență. În schimb, aceștia trebuie să obțină fie PT, fie un alt statut juridic care le permite dreptul de a munci, cum ar fi un permis de ședere pe bază de muncă, îndeplinind cerințele obișnuite care se atașează unui astfel de statut.

La data de 15 mai 2023, potrivit relatărilor din presă, aproximativ 1 065 de refugiați ucraineni erau angajați oficial în Moldova, pe baza notificărilor trimise la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Refugiații și angajatorii au ridicat întrebări cu privire la valabilitatea continuă a acestor contracte ca urmare a Dispoziției CES nr. 68. Oficialii MAI au făcut declarații care indică faptul că Dispoziția CES nr. 68 nu trebuie aplicată retroactiv și că contractele existente ar trebui să rămână valabile în timp ce ucrainenii afectați încearcă în alt mod să își regularizeze statutul. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin intermediul Grupului de lucru pentru mijloace de subzistență și incluziune, a confirmat faptul că contractele emise înainte de 15 mai în temeiul legii de urgență rămân valabile pentru încă 90 de zile.

Pentru a asigura o tranziție fără probleme la regimul juridic obișnuit de angajare a ucrainenilorstrămutați din Ucraina, ***GLP ar recomanda*** următoarele acțiuni:

- Diseminarea de informații atât către refugiați, cât și către angajatori cu privire la valabilitatea contractelor emise înainte de 15 mai în baza legii de urgență, cu privire la măsurile pe care ucrainenii trebuie să le ia pentru a menține contractele de muncă asigurate înainte de 15 mai; în măsura posibilităților, ideal ar fi ca aceste informații să fie trimise direct refugiaților ale căror contracte au fost înregistrate la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă la 15 mai 2023, precum și prin intermediul partenerilor locali și internaționali..;

- Diseminarea informației cu privire la faptul că un salariu minim egal cu salariul mediu din Republica Moldova nu este obligatoriu pentru beneficiarii Protecției Temporare.
- Pregătirea și difuzarea de materiale de informare privind dreptul la muncă al beneficiarilor de protecție temporară și necesitatea ca cetățenii ucraineni să își regularizeze statutul pentru a se asigura că pot lucra în mod legal.

Acomodarea

Până la sfârșitul lunii iunie 2023, în Republica Moldova funcționau aproximativ 54 de centre de cazare pentru refugiați (RAC) acreditate. Încă de la începutul crizei refugiaților, accesul la RAC a fost flexibil. Printre rezidenții eligibili s-au numărat toate persoanele strămutate din Ucraina, inclusiv resortisanții țărilor terțe și moldovenii cu dublă cetățenie moldo-ucraineană care au avut reședința în Ucraina.

La 25 aprilie 2023, MLSP a emis reglementări care oferă informații suplimentare cu privire la organizarea și funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați. Reglementările actualizate au fost publicate de MSLP pentru comentarii la 26 iunie, iar comentariile publice trebuie transmise până la 7 iulie.

În conformitate cu art. 15 din regulamentul MLSP emis la 25 aprilie, persoanele care solicită admiterea într-un centru de cazare pentru refugiați (sau "centre de cazare temporară") trebuie să indice faptul că fie solicită TP, fie vor solicita azil. A se vedea articolele 14-15 și anexa 2. Proiectul de regulament publicat recent indică faptul că toate persoanele strămutate din alte state, inclusiv cele care beneficiază de proecție temporară, sunt eligibile pentru a locui în centre. A se vedea articolul 14. Șederile sunt limitate la 90 de zile, deși acei rezidenți deosebit de vulnerabili incluși în programele de integrare și de incluziune socială care nu dispun de mijloace de sprijin pot avea posibilitatea de a-și prelungi plasamentul. A se vedea articolele 42-45.

Membrii PWG sunt la curent cu faptul că unii manageri de RAC le spun rezidenților din RAC că nu pot rămâne acolo decât dacă solicită PT sau azil. Acest lucru s-a dovedit a fi dificil pentru persoanele strămutate din Ucraina, care sunt fie resortisanți ai unor țări terțe care nu pot fi eligibili pentru azil, fie pentru cei cu dublă cetățenie moldo-ucraineană care au trăit în Ucraina timp de mulți ani și nu au sisteme de sprijin în Moldova, deoarece nu sunt eligibili pentru PT sau azil.

GLP recomandă ca Guvrnul să

- Să permită ca toate persoanele strămutate din Ucraina (și din alte părți) să aibă acces la centre de cazare temporară, în funcție de necesități, pe măsură ce se instalează și iau măsurile necesare pentru a-și regulariza șederea în Moldova.
- să difuzeze pe scară largă criteriile de eligibilitate, în cazul în care textul propus în proiectul de regulament va fi adoptat.
- Clarificarea a ceea ce înseamnă "includerea programelor de integrare și de incluziune socială", astfel încât o persoană să poată rămâne într-un centru de cazare peste 90 de zile.
- Să se facă toate eforturile pentru a-i sprijini pe cei care sunt capabili să facă tranziția către modalități de locuire mai independente.

Educație

Potrivit datelor furnizate de Ministerul Educației și Cercetării (MER) în aprilie 2023, din numărul total de copii ucraineni (47 550 de copii) înregistrați și aflați în Moldova, doar aproximativ 4% (1 847) sunt înscriși oficial în școlile din Moldova. Se crede că restul copiilor ucraineni au acces la educație în principal prin intermediul școlarizării online oferite de Platforma Ministerului ucrainean al Educației, deși acest lucru nu este urmărit în mod sistematic. O campanie "Înapoi la școală" a fost lansată recent de MEC, vizând, printre altele, ucrainenii strămutați care locuiesc în Moldova.

MEC a creat o pagină web pentru înscrierea copiilor ucraineni în școlile din Moldova. Au fost publicate proceduri de înscriere actualizate, luând în considerare implementarea protecției temporare. A *se vedea* https://mec.gov.md/ro/content/v-podderzhku-detey-i-molodezhi-ukrainy.

Membrii GLP au auzit că unele școli și universități locale nu sunt pe deplin conștiente de modul în care protecția temporară afectează capacitatea refugiaților de a se înscrie la studii.

GLP recomandă ca MER (1) să clarifice statutul de înscriere a copiilor ucraineni din Moldova care nu au solicitat PT după 13 august; și (2) să se asigure că școlile publice și universitățile sunt pe deplin informate cu privire la regimul juridic de protecție temporară și la modul în care acesta afectează procesul de înscriere a copiilor ucraineni.